Lietas Nr. A420239724
A42-00783-25/4
ECLI:LV:ADRJRIT:2025:0718.A420239724.2.S

Administratīvā rajona tiesa

Rīgas tiesu nams

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2025.gada 18.jūlijā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Līga Biksiniece-Martinova,

Rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz Veselības ministrijas pieteikumu par 2020.gada 10.novembrī noslēgtā kompensācijas līguma Nr./numurs/ izpildi un pienākuma uzlikšanu /Persona A/ atmaksāt viņai izmaksāto kompensācijas summu 1658,90*euro*.

Aprakstošā daļa

[1] Veselības ministrija (turpmāk – arī ministrija) un /Persona A/ (turpmāk – atbildētāja) 2020.gada 10.novembrī noslēdza Kompensācijas līgumu Nr./numurs/ par darba vietu reģionāSIA "/Nosaukums/" (turpmāk – Kompensācijas līgums) atbilstoši Ministru kabineta 2017.gada 21.marta noteikumu Nr.158 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.2.5.specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot pieejamību ārstniecības un ārstniecības atbalsta personām, kas sniedz pakalpojumus prioritārajās veselības jomās iedzīvotājiem, kas dzīvo ārpus Rīgas" īstenošanas noteikumi" (turpmāk – MK noteikumi Nr.158) 18.^{1} punktam.

Atbildētājas darba tiesiskās attiecības ar SIA "/Nosaukums/" tika izbeigtas ar 2023.gada 9.janvāra rīkojumu Nr.5.2/26.

Ministrija ar 2023.gada 11.oktobra lēmumu Nr.01-32.2.1/4499 paziņoja atbildētājai par Kompensācijas līguma laušanu un pienākumu atmaksāt saņemto kompensāciju 1958,90*euro*apmērā līdz 2023.gada 7.novembrim.

Atbildētāja veica daļēju kompensācijas atmaksu.

[2] Ministrija iesniedza tiesā pieteikumu par publisko tiesību līguma izpildi. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.2] Atbildētājai tika piešķirtas kompensācijas par kopējo summu 7056 *euro*:

1) 2880 *euro* – MK noteikumu Nr.158 16.1.apakšpunktā un 19.punktā minētā vienreizējā kompensācija 5 mēnešu algas apmērā par darbu reģionos;

2) 576 *euro* – MK noteikumu Nr.158 16.1.apakšpunktā un 19.punktā minētā vienreizējā papildu kompensācija 1 mēneša algas apmērā par 1 atbildētājas ģimenes locekli;

3) 3600 *euro* – MK noteikumu Nr.158 16.2. un 20.1.apakšpunktā minētā uzturēšanās izmaksu kompensācija par 24 mēnešu periodu.

[2.3] Ar SIA "/Nosaukums/" 2023.gada 9.janvāra rīkojumu Nr.5.2/26 ārstniecības iestāde izbeidza darba tiesiskās attiecības ar atbildētāju.

[2.4] Ņemot vērā, ka atbildētāja neizpildīja MK noteikumu Nr.158 un Kompensācijas līguma noteikumus, ministrija ar 2023.gada 11.oktobra lēmumu Nr.01-32.2.1/4499 paziņoja atbildētājai par Kompensācijas līguma laušanu atbilstoši līguma 4.1.2.2. un 4.2.3.apakšpunktam, un pienākumu atmaksāt saņemto kompensāciju 1958,90*euro*apmērā atbilstoši MK noteikumu Nr.158 43.punktam un Kompensācijas līguma 3.2.6.apakšpunktam. Lēmumam tika pievienots 2023.gada 10.oktobra rēķins par kompensācijas atgūšanu Nr.2020/668-1, kura apmaksa bija jāveic līdz 2023.gada 7.novembrim.

[2.5] Atbildētāja ir veikusi daļēju kompensācijas atmaksu 150 *euro* apmērā un neatmaksātā summa ir 1808,90 *euro*.

[2.6] 2024.gada 22.maijā ministrija izveidoja paziņojumu Nr.01-32.2.1/1983, kurā lūdza atbildētāju labprātīgi atmaksāt kompensācijas neatmaksāto summu 1808,90*euro*ne vēlāk kā līdz 2024.gada 30.jūnijam. Paziņojums nosūtīts ierakstītā vēstulē uz atbildētājas deklarēto dzīvesvietu, bet saņemts atpakaļ, jo atbildētāja nav izņēmusi pasta sūtījumu un beidzies tā glabāšanas laiks.

[2.7] Ņemot vērā, ka atbildētāja ir daļēji veikusi kompensācijas atmaksu, neatmaksātā kompensācijas summa uz pieteikuma sastādīšanas dienu ir 1658,90 *euro*.

[3] Atbildētāja paskaidrojumā norādījusi turpmāk minētos argumentus.

[3.1] Atbildētāja dzīvojusi Valmierā kopā ar vīru un vīramāti. Atbildētājai sākusies pleca locītavas saslimšana, un viņa vairs nav varējusi veikt darbu. Ģimenes apstākļu izmaiņas rezultātā atstājusi vīru un pārcēlusies uz citu dzīvesvietu.

[3.2] Veselības problēmu dēļ ilgstoši nespēj atrast darbu, jo netiek pieņemta darbā.

[3.3] Atbilstoši iesniegtajiem dokumentiem atbildētājai noteikts darbspēju zaudējums 25-59% apmērā un trešā invaliditātes grupa.

[4] Ministrija iesniegusi viedokli par atbildētājas paskaidrojumiem, norādot, ka paskaidrojumā minētie apstākļi nav pamats, lai naudas līdzekļi netiktu atprasīti atbilstoši MK noteikumu Nr.158 43.punktam un Kompensācijas līgumam.

Vienlaikus tā kā pēc pieteikuma iesniegšanas tiesā atbildētāja ir veikusi maksājumu 240 *euro*apmērā, atprasāmo naudas līdzekļu apmērs 2025.gada 26.jūnijā ir 1418,90*euro.*

[5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.^{1}panta pirmo un ceturto daļu pirmās instances tiesā administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā, izņemot, ja lietas izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē lūdzis pieteicējs.

Ņemot vērā, ka pieteicēja šādu lūgumu tiesai nav izteikusi un tiesa nav konstatējusi šķēršļus lietas izskatīšanai rakstveida procesā, lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Lietā nav strīda par to, ka atbildētājai bija pienākums vismaz piecus gadus nostrādāt pilna laika slodzē māsas palīga profesijā atbalstāmajā ārstniecības iestādē – SIA "/Nosaukums/", kā arī nav strīda, ka ārstniecības iestāde izbeidza darba tiesiskās attiecības ar atbildētāju 2023.gada 9.janvārī. Lietā nav strīda, ka atbildētāja atmaksājamo kompensācijas daļu nav atmaksājusi.

[7] Pieteicēja norāda, ka atbildētāja nav izpildījusi Kompensācijas līguma 3.2.6.apakšpunktu, proti, ja netiek pildīti līguma nosacījumi, kompensācijas saņēmējs, pamatojoties uz MK noteikumu Nr.158 43.punktu, atmaksā kompensācijas devēja rēķinā norādīto summu. Šis līguma punkts uzliek par pienākumu atbildētajai izpildīt saistības attiecībā uz valsts budžeta līdzekļu atmaksu, ņemot vērā, ka darba attiecības ir pārtrauktas.

Pieteicēja lūdz uzlikt pienākumu atbildētājai izpildīt līguma 3.2.6.apakšpunktu un atmaksāt viņai izmaksāto kompensācijas summu.

[8] Saskaņā ar MK noteikumu Nr.158 43.punktu finansējuma saņēmējs atgūst šo noteikumu 16.1., 16.2. un 16.3.2.apakšpunktā minēto kompensāciju proporcionāli nenostrādātajam laikam, ja ārstniecības persona neizpilda šo noteikumu 20.1.1. un 20.1.2.apakšpunktā minētos nosacījumus par ikmēneša uzturēšanās izmaksu kompensācijas atbilstību vai nenoslēdz šo noteikumu 18.5.apakšpunktā minēto līgumu, vai pirms termiņa lauž šo noteikumu 17.1.3. un 18.5.apakšpunktā minētos līgumus, vai darba attiecību pārtraukums vai laiks, kad netiek pildīti kompensācijas līguma nosacījumi, pārsniedz trīs mēnešus piecu gadu periodā un finansējuma saņēmējs nepagarina kompensācijas līguma darbības termiņu.

Tātad MK noteikumi Nr.158 vispārīgi paredz finansējuma saņēmēja pienākumu atmaksāt kompensāciju proporcionāli nenostrādātajam laikam.

Arī Kompensācijas līgums paredz finansējuma saņēmēja pienākumu atmaksāt kompensāciju proporcionāli nenostrādātajam laikam, proti, pamatojoties uz MK noteikumu Nr.158 43.punktu atmaksāt kompensācijas devēja rēķinā norādīto summu (Kompensācijas līguma 3.2.6.apakšpunkts).

[9] Tiesa konstatē, ka atbilstoši Kompensācijas līgumam atbildētāja saņēmusi:

- vienreizējo kompensāciju 5 mēnešu algas apmērā par darbu reģionos 2880 *euro*;

- vienreizējo papildu kompensāciju 1 mēneša algas apmērā par 1 atbildētājas ģimenes locekli 576 *euro*;

- uzturēšanās izmaksu kompensāciju par 24 mēnešu periodu 3600 *euro*.

Atbilstoši Kompensācijas līguma 1.2.apakšpunktam atbildētāja bija apņēmusies strādāt vismaz 5 gadus SIA "/Nosaukums/" (1826 dienas), bet nostrādāja tikai 791 dienu. Tādējādi līgums nav izpildīts par 1035 dienām. Ņemot vērā, ka uzturēšanās izmaksu kompensācija atbildētājai piešķirta par 24 mēnešu periodu, un šis periods līdz atbildētājas darba tiesisko attiecību izbeigšanai ar SIA "/Nosaukums/" jau bija noslēdzies, uzturēšanās izmaksu kompensāciju atbildētājai nav pienākuma atmaksāt. Savukārt vienreizējā kompensācija par darbu reģionos un vienreizējā papildu kompensācija par ģimenes locekli ir atmaksājama proporcionāli nenostrādātajam laikam.

Ministrija ar 2023.gada 11.oktobra lēmumu Nr.01-32.2.1/4499(*lietas 22.lapa*), kuram pievienots rēķins (*lietas 23.lapa*), paziņoja atbildētājai par Kompensācijas līguma laušanu un pienākumu atmaksāt saņemto kompensāciju 1958,90 *euro*apmērā līdz 2023.gada 7.novembrim.

Izvērtējot lietas materiālus, tiesa secina, ka atbildētāja nav izpildījusi savus līgumā noteiktos pienākumus, proti, pēc darba tiesisko attiecību pārtraukšanas ar slimnīcu nav rīkojusies atbilstoši līguma 3.2.6.1.apakšpunktam, proti, līdz 2023.gada 7.novembrim nav veikusi pieteicējas 2023.gada 11.oktobra lēmumam Nr.01-32.2.1/4499 pievienotā 2023.gada 10.oktobra rēķina par kompensācijas atgūšanu Nr.2020/668-1 apmaksu. Tiesa, pārbaudot rēķinu, nesaskata tajā matemātiskas kļūdas ((2800 / 1826 x 1035 = 1632*euro*) + (576 / 1826 x 1035 = 326,48 *euro*) = 1958,90 *euro*). Atbildētāja noteiktajā termiņā pilnībā nav izpildījusi savu pienākumu atmaksāt kompensāciju. Vienlaikus ņemams vērā Ministrijas norādītais par atbildētājs veiktajiem maksājumiem un to, ka atprasāmo naudas līdzekļu apmērs 2025.gada 26.jūnijā ir1418,90 *euro*.

Apkopojot minēto, tiesa secina, ka pieteikums ir apmierināms, un atbildētājai ir uzliekams pienākums pareizi izpildīt Kompensācijas līgumu, atmaksājot saņemtās kompensācijas atlikušo daļu 1418,90 *euro*.

[10] Atbilstoši Kompensācijas līguma 8.punktam izņēmums, kad par līgumsaistību neizpildi vai izpildes nokavējumu neiestājas atbildība, ir nepārvaramas varas (*force majeure*) apstākļi.

Senāts vērsis uzmanību uz to, ka ņemot vērā, ka viena no nepārvaramas varas konstatēšanas pazīmēm ir apstāklis, ka radīto šķērsli nevar pārvarēt (*sk. Agris Bitāns. Civiltiesiskā atbildība un tās veidi. Rīga: AGB, 1997, 108.lpp.*), tad visos tajos gadījumos, kad šķērsli var pārvarēt, atsaukšanās uz nepārvaramas varas klauzulu nav iespējama. Kaut arī radušais apgrūtinājums līdzējam izpildīt līgumu ir tikpat liels, cik nepārvaramas varas gadījumā (*Senāta 2014.gada 12.decembra sprieduma lietā Nr.SKC-0179-14 (C32373809) [11.3] punkts*).

Izvērtējot atbildētājas norādīto attiecībā uz sarežģījumiem sadzīves apstākļos, viņai noteikto trešo invaliditātes grupu un veselības problēmām, kuru dēļ atbildētāja ilgstoši nespēj atrast darbu (*lietas 41. – 77.lapa*), tiesa secina, ka atbildētājas norādītie apstākļi tiesu praksē netiek atzīti par nepārvaramu varu.

Kompensācijas līgumā nav paredzēti speciāli izņēmuma gadījumi, kas būtu par pamatu atbildētājas atbrīvošanai no saistībām.

Līdz ar to tiesa nekonstatē tādus objektīvus ārkārtas apstākļus, kas varētu būt par pamatu atbildētājas atbrīvošanai no Kompensācijas līguma izpildes, proti, no pienākuma atmaksāt kompensāciju.

[11] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Tiesa konstatē, ka pieteicēja par lietas ierosināšanu tiesā ir samaksājusi valsts nodevu 30 *euro*. Ievērojot to, ka pieteicējas pieteikums ir apmierināms, no atbildētājas par labu pieteicējai piespriežama samaksātā valsts nodeva 30 *euro*.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda

apmierināt Veselības ministrijas pieteikumu par 2020.gada 10.novembrī noslēgtā kompensācijas līguma Nr./numurs/ izpildi un pienākuma uzlikšanu /Persona A/ atmaksāt viņai izmaksāto kompensācijas summu 1658,90*euro*.

Uzlikt par pienākumu /Persona A/ pareizi izpildīt 2020.gada 10.novembrī noslēgto kompensācijas līgumu Nr./numurs/, atmaksājot Veselības ministrijai neatmaksāto kompensācijas daļu, kura uz lietas izskatīšanas brīdi ir 1418,90*euro*.

Piespriest no /Persona A/ (personas kods /personas kods/) par labu Veselības ministrijai tās samaksāto valsts nodevu 30*euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese L.Biksiniece-Martinova